

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. 1. Vtrum eodem actu, quo intellectus assentitur conclusioni,
assentiatur etiam præmissis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

sint determinate veræ vel falsæ quoad nos, quandoquidem non possumus scire, quænam ex illis esset determinate vera vel falsæ; ratione enim huius nostræ ignorantie de illis, respectu nostri possunt dici non esse determinate veræ, nec determinate falsæ: quod si aliud intenderit, non est eius authoritati credendum in hac re.

Obiicies secundo: si hæc propositio est determinate vera, Petrus peccabit: ergo Petrus necessario peccabit. *Respondeo* negando consequentiam, quia ut illa propositio sit determinate vera, sufficit quod peccabit, siue necessario peccet siue libere.

Dices, ut illa propositio sit vera determinate, oppositum non potest fieri, & consequenter causa debet esse determinata ad obiectum eius ponendum.

Respondeo distinguendo antecedens: in sensu composito fututionis, concedo antecedens; absolute & simpliciter nego antecedens & consequentiam.

37. Obiicies tertio: si propositio illa sit determinate vera, debet eius obiectum esse determinate futurum: sed hoc est falsum: ergo. Probatur minor primò, quia non potest assignari, à quo haberet esse futurum determinate. Secundo, quia si Deus videret illud obiectum futurum, eius oppositum non posset fieri, aliàs enim scientia Dei posset falli; quandoquidem si oppositum istius fieret, scientia Dei falleretur: ergo si posset fieri, scientia Dei posset falli.

Respondeo negando minorem, ad cuius primam probationem *Respondeo* modo breuiter (nam exacta resolutio pertinet ad Theologiam & ibi tractatur) illud, à quo res habet esse futurum, esse vel causam primam se sola, vel causam primam simul cum causa secunda. Nec refert quod causa secunda non existat actu pro omni tempore, pro quo verum est dicere, quod illud sit futurum, sed sufficit, quod tum existet quando ponetur illa res in esse actualis existentie.

Ad secundam probationem Respondeo distinguendo sequelam antecedentis: eius oppositum non posset fieri simpliciter; nego antecedens: secundum quid & ex hypothese fututionis suæ ac scientiæ Dei de illa fututione, concedo antecedens. Ad probationem antecedentis dico, quod ex eo quod oppositum eius posset fieri simpliciter, nec falleretur, nec posset falli scientia Dei, sed falleretur si oppositum eius fieret; & posset falli, si posset oppositum eius fieri ex suppositione fututionis. Cuius ratio est, quod non possit falli scientia Dei, nisi obiectum aliter sit, aut possit esse quam per scientiam videtur: ita autem obiectum futurum videtur futurum per scientiam Dei, ut videat ipsum posse non esse futurum simpliciter, non vero posse non esse futurum ex hypothese fututionis, unde cum nihil sequatur ex determinata veritate propositionis de futuro contingenti, quam quod obiectum sit ita futurum, ut non possit non esse futurum ex suppositione fututionis, licet absolute possit non esse futurum, sequitur, nihil sequi contra infallibilitatem scientiæ Dei ex doctrina tradita, aut conclusione.

Obiicies quarto: ex suppositione quod Deus videat Petrum sessurum pro instanti A. absurdum esset quod non sederet pro illo instanti: ergo non est possibile ut non sedeat & consequenter tolleretur libertas pro illo instanti. Probatur consequentia prima, quia ex possibili posito in esse, non sequitur aliquid absurdum.

Respondeo negando consequentiam, & distinguo eius probationem: ex possibili posito in esse non sequitur absurdum, absolute & simpliciter, concedo; ex hypothese & secundum quid, nego: hoc est, si non fieret aliqua hypothese alicuius incompatibilis cum possibili posito in esse, ex possibili posito in esse non sequeretur aliquid absurdum, concedo: si fieret aliqua talis hypothese, nego.

Dices: ergo saltem ex hypothese quod deus videat Petrum sessurum pro instanti A. non potest non sedere, quamuis simpliciter.

Respondeo concedendo sequelam, nec hoc est vilo modo inconueniens, ut melius videbitur ex dicendis l. 2. *Physicorum*, & in Theologia.

DISPUTATIO XX,

QVÆ EST VNICA,

IN DVOS LIBROS PRIORVM.

QVATVOR libros composuit Philosophus, in quibus agit de analysi seu resolutione syllogismi ut sic, & demonstrationis in sua principia, ostendendo quænam principia requirantur ad ipsa, nihil enim aliud est resolutio syllogismi in sua principia, quam assignatio seu ostensio principiorum eius.

Primos duos vocavit de *Priori Analysis* seu resolutione, qui agunt de resolutione syllogismi, ut sic, qui est prior Demonstratione, sicut animal est prius homine. Alios duos vocavit de *Posteriori Analysis* seu resolutione, qui agunt de resolutione demonstrationis, quæ est posterior natura, quam syllogismus ut sic. Quia vero in summis maximam & præcipuam horum librorum partem explicuimus, hic pauca tractanda restant.

QVÆSTIO I.

Verum eodem actu, quo intellectus assentitur conclusioni, assentiat etiam præmissis.

2. Certum est quem posse assentiri cuilibet ex præmissis seorsim sine eo, quod assentiat conclusioni; sed & certum etiam videtur posse quem assentiri præmissis coordinatis inter se syllogistice, quin assentiat conclusioni, verbi gratia, quando aut non proponeretur expresse ipsa conclusio, aut si proponeretur non constaret de bonitate illationis; unde sequitur non eodem actu semper, quo quis assentitur præmissis, ipsum assentiri conclusioni. Sed quia, quando quis assentitur conclusioni ob præmissas actualiter propositas, dum assentitur conclusioni, assentitur etiam præmissis, difficultas est, an eodem actu quo assentitur conclusioni, assentiat etiam præmissis.

Prima sententia est eodem actu quo assentitur quis conclusioni, cum assentiri etiam præmissis ita, ut iudicet præmissas esse veras eodem actu, quo iudicat conclusionem esse veram. Hæc tribuitur *Occamo quæst. 3. Prologi, Gabrieli quæst. 8 & Durando 2. dist. 3. quæst. 13.*

Secunda sententia negat, eodem actu quem assentiri conclusioni, & præmissis. Ita *Ariminensis quæst. 3. Prol. art. 1. conclusio 2. Aueris quæst. 2. 4. sect. 1. & alij.*

Tertia sententia docet, eodem actu, quo quis assentitur conclusioni, cum assentiri etiam præmissis, sed non eodem tamen modo; nam per illum actum assentitur conclusioni ut quod, præmissis vero ut quod: & in hoc distinguitur hæc sententia à prima sententia, quæ videtur asserere, quod eodem actu quis assentiat & conclusioni ut quod, & præmissis etiam ut quod. Hanc tenet *D. Thomas 1. 2. quæst. 8. art. 3. Vallius hic disp. 2. q. 5. Fonseca 5. Met. 1. quæst. 4. Amicus hic disp. 2. quæst. 5. qui plures alios citat.*

CONCLUSIO

3. Assensu conclusionis non assentimur actu præmissis, nec ut quod, nec ut quod, proprie loquendo. Hæc est secundæ sententiæ contra primam & tertiam.

Probatur primò experientia, quia non aduertimus nos assentiri præmissis per illum ipsum actum conclusionis. *Probatur secundò*, quia dum assentimur conclusioni propter præmissas, habemus alium actum quo assentimur præmissis: ergo non est necessarium ut assentiamur præmissis per assensum conclusionis. *Probatur tertio*, quia non videtur eodem actu posse nos affirmare & negare, opinari probabiliter, & cognoscere certo: sed id deberet fieri, si eodem actu assentiremur conclusioni & præmissis, quia una ex præmissis potest esse affirmatiua, & altera negatiua.

Assensu conclusionis non assentimur præmissis proprie loquendo, nec ut quod, nec ut quod.

& altera negativa, vna probabilis, altera certa, vt est euidens: ergo non assentimur vno actu conclusioni, & præmissis.

Dices ex his haberi quod vno actu nequeat quis assentiri conclusioni & præmissis *vt quod* contra primam sententiam, non tamen haberi quin eodem actu possit quis assentiri conclusioni *vt quod*, & præmissis *vt quo*, vt tenet tertia sententia.

Contra, quia vel iudicamus præmissas veras esse per assensum conclusionis, vel non iudicamus; si non iudicamus ergo nec *vt quod* nec *vt quo* assentimur illis; si iudicamus, ergo assentimur illis *vt quod*; nihil enim aliud est assentiri alicui *vt quod*, quam iudicare illud esse verum vel falsum.

Confirmatur hoc, quærendo quid est assentiri præmissis *vt quo*? si dicas esse assentiri ipsis tamquam rationibus formalibus determinandi, seu mouendi intellectum ad assentiendum conclusioni,

Contra quando iudico omnem hominem esse risibilem ex eo quod iudico omnem hominem esse rationalem, & omne rationale esse risibile, certum est quod non iudicemus illas præmissas esse rationes formales determinandi, nos ad assentiendum conclusioni; imo ad hoc vt id iudicemus, debemus vel aliis pluribus discursibus: quamuis enim illæ præmissæ iudicantur, veræ determinent & moueant aliquo modo intellectum ad assensum conclusionis, tamen per illum assensum conclusionis non iudicamus hoc.

Si dicas assentiri præmissis *vt quo*, non esse aliud quam assensum conclusionis dicere dependere ab illis tanquam ab illis, quæ determinant intellectum ad assensum conclusionis; quamuis id concederetur, non est contra conclusionem, quia sic respicere præmissas non est proprie loquendo illis assentiri vlla ratione.

Confirmatur, quia non magis deberet dici intellectus assentiri præmissis *vt quo*, dum assentitur conclusioni, quam credere *vt quo* reuelationi euidenti, ob quam credit aliquod mysterium absurdum: sed absurdum videtur dicere quod intellectus credendo mysterium obscurum, credat vlla ratione reuelationi, quæ euidenter proponitur: ergo non est dicendum quod intellectus assentiendo conclusioni ob præmissas, assentiatur villo modo eodem actu præmissis.

Confirmatur secundo, quia non magis debet eodem actu intellectus assentiri conclusioni, & præmissis, quam voluntas tendere in medium & finem: sed non debet voluntas eodem actu tendere in medium & finem, aut volendo vtrumque, aut nolendo vtrumque, aut volendo vnum, & nolendo alterum: ergo non debet intellectus assentiri eodem actu conclusioni, quo assentitur præmissis. Probatur minor, quia quando quis vult conseruare vitam, tanquam finem, & in ordine ad hoc non vult interficere se, aut mædudare cibum venenosum aut insalubrem, per illum actum nolendi, nec vult conseruare vitam, alias idem actus esset volitio & nolitio, quod videtur absurdum; nec etiam non vult conseruare vitam, vt patet, ergo, &c.

6. Et per hoc patet responsio ad obiectionem vnam, quæ opponi solet conclusioni: non potest quis habere actum circa medium, vt medium, quin eodem actu feratur circa finem, vt finem; nec potest quis credere ob reuelationem, quin eodem actu feratur in reuelationem: ergo nec potest quis tendere in conclusionem, vt talis est, quin tendat in præmissas.

Respondeo ex dictis posse quem tendere in medium, quæ tale, sine eo quod eodem actu velit finem, & posse quem credere ob reuelationem, quin credat ipsi reuelationi, aut iudicet eam esse eodem actu. Vnde negatur antecedens in sensu, in quo possit aliquid facere contra conclusionem: & dico in tali sensu, quia dupliciter potest electio, hoc est actus quo volumus medium, & fides quæ credimus ob reuelationem, tendere in finem & reuelationem; *vno modo*, quatenus dicerent ordinem aliquem ad illa, à quo tamen ordine non haberetur quod volitio mediæ esset volitio finis, vt actus credendi esset assensus reuelationi; & hanc tendentiam possumus admittere in electione ad finem, & fide ad reuelationem, & etiam consequenter in assensu conclu-

sionis ad præmissas: & fortassis doctiores nihil aliud intelligunt aut volunt quam hoc, dum dicunt electionem versari circa finem, & fidem circa reuelationem, & assensu conclusionis intellectum assentiri *vt quo* præmissis: & sic intellectui non essent in re contra nos, sed solum in modo loquendi, in quo tamen ipsi peiorem videntur habere partem, quia reuera non est idem respicere præmissas quomodocumque, & assentiri ipsis: alias quandoquidem assensus respicit intellectum; deberet quis dici per assensum omnem productum ab intellectu, & respicientem ipsum, assentiri intellectui.

7. Alio modo potest electio respicere finem, quatenus esset volitio aut nolitio ipsius, & fides reuelationem, quatenus crederetur reuelatio per ipsam, aut veller quis finem actu eodem, quo vult media. Et in hoc sensu antecedens facit ad propositum, & à nobis negatur. Iuxta hanc autem doctrinam potest claritatis gratia distingui antecedens: non potest quis habere electionem aut fidem, quin eodem actu feratur in finem & reuelationem, quatenus actus electionis, & fidei dicat aliquam dependentiam ad reuelationem & finem, concedo, quatenus volitio illa, quæ est electio, sit volitio formalis finis, aut actu fidei, quo creditur reuelatum, credatur etiam reuelatio, nego antecedens. Et similiter distingo consequens: quatenus assensus conclusionis necessario dicat aliquem ordinem ad præmissas, concedo consequentiam; quatenus diceret talem ordinem, vt per eum intellectus assentiatur præmissis, nego consequentiam.

8. Obiicies secundo: Possunt dari actus distinctæ speciei circa eandem conclusionem materialiter sumptam: sed hoc non ex alio capite, quam quod illa conclusio deduci possit ex præmissis, & quod illi assensus dicant ordinem ad diuersas illas præmissas: ergo assensus conclusionis versatur circa præmissas.

Respondeo distinguendo consequens: versatur circa præmissas, quatenus dicat aliquem ordinem ad illas, concedo consequentiam: quatenus dicat talem ordinem vt debeat dici assensus talis, quo intellectus assentitur, nego consequentiam. Si autem quæras, qualem ordinem dicat ad præmissas, respondebitur quæstione sequenti.

Obiicies tertio: Præmissæ sunt, quæ formaliter determinant intellectum ad assensum conclusionis; ergo assentiri intellectus præmissis per assensum conclusionis.

Respondeo negando consequentiam: sicut enim illo actu quo intelligimus entia rationis, non intelligimus entia realia, per quæ tamen determinamur, & mouemur ad illam intellectionem, cum entia rationis non possint mouere intellectum: ita in proposito dicendum est.

Q V Æ S T I O I I.

Quomodo dependet assensus conclusionis ab assensibus præmissarum.

*9. I*am diximus quæstione præcedenti assensum conclusionis dependere actu ab assensu præmissarum, & id vel ex hoc ipso certum est, quod non haberetur nisi haberetur assensus præmissarum: etiamsi enim aliquis apprehenderet tres propositiones obiectiuas, ex quibus constituitur syllogismus, esse optime dispositas in modo & figura, atque adeo cognosceret certo præmissas non posse esse veras, quin conclusio vera esset: tamen adhuc nisi iudicaret præmissas esse veras, non assentiretur illarum conclusioni, vt patet experientia; est ergo aliqua dependentia, & consequenter aliquis ordo in assensu conclusionis ad assensum præmissarum.

Quia vero res aliqua dependere potest actualiter ab alia tripliciter: *primo* sic, vt quamuis dependeat hic & nunc, non tamen tam necessario, quin naturaliter etiam possit, vel illud ipsum, vel aliquid eiusdem rationis cum ipso esse absque dependentia ad illud, & sic calor dependet quandoque à sole, quandoque ab igne, quandoque ab aliis causis. *Alio modo* sic, vt non possit esse naturaliter absque illa dependentia, quamuis posset supernaturaliter; & sic intellectio supponitur communiter dependere à specie impressa. *Tertio* sic, vt nec supernaturaliter posset esse absque

Dupliciter potest electio tendere in finem à fides in reuelationem.

Triplex est aliquid potest dependere ab alio.